

248/15.02.00/2025

Ympäristöministeriö
lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/32927/2024

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta ympäristönsuojelulain, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain ja luonnonsuojelulain mukaisista tietovarannoista

Johdanto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelulakia, jätelakia, merenkulun ympäristönsuojelulakia, ympäristövahinkorahastosta annettua lakia, vesilakia, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettua lakia ja luonnonsuojelulakia. Muutokset liittyvät henkilötietojen suojaan ja yleisen tietosuojasetuksen vaatimuksiin, ja ne ovat osa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan perustuvaa tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistusta.

Asian tausta ja valmistelu

Säädösmuutoksen taustalla on halu selkiyttää, että sääntelyssä puhutaan ensisijaisesti tiedosta, sen hallinnasta ja siihen liittyvistä vastuista, eikä järjestelmistä, joilla tietoa käsitellään. Ympäristötietojärjestelmiä on monia ja ne ovat kehittyneet ajan saatossa. Tietovaranto on pysyvä ja yhteiskäyttöinen.

Etelä-Savon maakuntaliiton lausunto ja nykytilan arviointi

Etelä-Savon maakuntaliitto lausuvat, että tiedonhallinta ja -haku ovat erittäin tärkeitä kuntien ympäristöviranomaisten, kuntien ja maakuntaliiton alueiden käytön suunnittelijoiden ja myös jäteviranomaisten työssä. Ohjelmien käytettävyyteen pitäisi kiinnittää erityistä huomiota, sillä tiedonhallinta ja -haut ovat erittäin tärkeä osa erittäin laajalla työkuvalle olevilla kuntien ympäristöviranomaisilla sekä kaavoittajilla. Ympäristöviranomaisia ja kaavoittajia on usein vain yksi kunnassa tai yksi ympäristöviranomainen hoitaa kahden kunnan lakisääteiset tehtävät. Kaavoitus on usein ulkoistettu pienissä kunnissa. Tietojärjestelmiä, joista tietoa pitäisi hakea on monta ja niiden sääntely on osin päällekkäistä. Jotta ajantasainen tieto tulee käyttöön, ei riitä, että se esimerkiksi Lupa- ja valvontavirastossa viivyttelemättä tallennetaan, tiedon pitää olla käyttäjälle nopeasti haettavissa ja tietona tai paikkatietona helpokäyttöistä, riippumatta mistä tietokannasta sitä hakee. Vastuitten on oltava selkeitä.

Lisävelvollisuuksia kuntien ympäristönsuojeluviranomaiselle ja kaavoittajalle ei pidä määrätä. Heidän pitää päästä kaikkiin aineistoihin ja kyetä löytämään tarvittavat tiedot

eri lähteistä. Tieto on hajallaan eri tietovarannoissa ja kaikissa ei ole selkeitä käyttöehtoja, mitä aineistoilla saa tehdä.

Esimerkiksi rakentamislain mukaista lupa-asiaa ratkaistaessa tai muuta viranomaispäätöstä tehdessä, ja vesilakia ja kaivoslakia sovellettaessa on noudatettava luonnonsuojelulakia ja näin ollen osattava hakea luonnonsuojelun tietovarannon tietoja. Seuranta tai tutkimusta tekeville se käytäntö, että kuntatasoisia ympäristölupapäätöksiä ei löydy YLV:stä, aiheuttaa hankaluutta. Periaatteessa se, että on erilliset valtionhallinnon lupien järjestelmät ja kuntien omat järjestelmät rinnakkain, on hieman hankala nykytilanne. Ryhti-järjestelmä on hyvä, yksi järjestelmä, jossa voi olla eritasoisia käyttöoikeuksia.

Tietojen ajantasaisuus, saatavuus ja käytettävyys sekä viestittävyys ovat tärkeitä. Uutena järjestelmänä on tullut Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä ekologisen kompensaaation tietovaranto (tietojärjestelmä), johon rekisteröidään LVV:n tekemät luontohyötyt päätökset ja jatkossa myös todennäköisesti luontotokeiden verifiointit. Tietojen täytyy olla ajan tasalla ja helposti saatavissa esimerkiksi kiinteistökauppojen yhteydessä.

Salassa pidettäviä tai rakeistettavia tietoja vesiin, patoihin ja suojeltuihin eläimiin ym. liittyen pitää jatkossakin tarkastella huoltovarmuuden ja tihutöiden estämiseksi.

Lausuntopyyntö säädösmuutoksesta tekee näkyväksi mittavan määrän eri tietokantoja ja rekistereitä, joita ympäristöasioissa on ja jotka kuntien ympäristöviranomaisten ja maankäytön suunnittelijoiden tulisi hallita. Henkilötietojen käsittely ja osaamisen lisääminen henkilötiedoista on tietenkin hyvä varmistaa, kun on paljon tietovarantoja käytössä ja tiedot voivat olla yhdistettävissä. Rekisterinpitovastuiden täsmentäminen on hyvä asia.

Etelä-Savon maakuntaliitto lausuu, että tietovarantojen hallinnan, vastuiden ja tietosuojan täsmentäminen on tarpeellista. Päivitysvien määräysten lisäksi kuntien kaavoittajille, ympäristönsuojelu- ja jäteviranomaisille pitäisi tarjota myös resurssia toimia laadukkaasti ja osaavasti. Lisävelvollisuuksia kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille ja kaavoittajille ei pidä määrätä. Heidän pitää päästä kaikkiin aineistoihin ja kyetä löytämään tarvittavat tiedot eri lähteistä sujuvasti.

Terminologiasta: Yhdenmukaiseen terminologiaan siirtyminen on kannatettavaa. Esimerkiksi kulttuuriympäristöasiassa on termeissä merkittävää horjuntaa.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Heini Utunen
maakuntajohtaja

Eira Rosberg-Airaksinen
ympäristöasiantuntija

Jakelu

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti maakuntaliiton asianhallintajärjestelmässä.